7/50

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SAYI :B.02.0.001/ 01-472 09 / 01/2003

KONU : 7/50-196/1209 esas sayılı
Soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :19.12.2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/50-196/1209 sayılı yazınız.

Samsun Milletvekili Sayın Suat KILIÇ tarafından tevcih edilen, 7/50-196/1209 esas sayılı yazılı soru incelenmiştir.

Soru önergesinde yer alan sorulara Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca Bakanlığımıza yazılan 06.02.2003 tarih ve B.02.1.ÖİB.0.65.00-104 sayılı yazıda aşağıdaki cevaplar verilmiştir.

1-Virginia ve Burley nevi tütün ihtiyacını, iç ve dış piyasadan temin etmektedir.

Dahilde Philsa , Reytek ve Altab isimli firmalardan satın alınmış olan, sözü edilen nevide tütünlere ait stoklar, 01.12.2002 tarihi itibariyle yaklaşık 9 bin ton civarındadır.

Dış alımlar ise, ABD, Arjantin, Brezilya, Zimbabwe ve Malavi gibi Afrika ülkeleri ile G.Kore'den yapılmakta olup, bu tütünlerin 01.12.2002 tarihi itibariyle stokları da 19 bin tondur.

Sigara Sanayii Müessesesinin yıllık yabancı menşeli tütün ihtiyacı 20 bin ton civarında olup,2003 yılında yeni alım yapılmamak koşulu ile eski yıllarda ithal edilen yabancı menşeli tütünler ihtiyacı karşılayacak düzeyde görülmektedir.

İç piyasadan satın alınan Virginia ve Burley tipi tütünler ise, Samsun 216 ve Ballıca gibi markalarda kullanılmış olmakla beraber, halen stoklarda bulunan bu nevi tütünlerin büyük bir kısmının kullanılma olanağı bulunmamaktadır.

Devam eden müfettiş incelemesi kapsamında teşkil edilen bilirkişi heyeti marifetiyle yapılan değerlendirme sonunda, mevcut üretim kapasitesi ile marka bazında harman bileşim nispetlerine göre, iç piyasadan satın alınmış olan yabancı menşeli tütünlerden 19 yıla yetecek stok olduğu hesaplanmış bulunmaktadır.

Bu zaman zarfında tütünler kullanım vasfını kaybetmiş olacağından stokların değerlendirilmesi mümkün olamayacaktır.

Bu durum daha önce, Başbakanlık Müfettişleri tarafından tahkikat konusu olarak ele alınmış, meydana gelen zararla ilgili olarak düzenlenmiş olan Raporlar mercilerine tevdi olunmuş bulunmaktadır.

Bununla beraber, tütün, mahiyeti itibariyle belli dinlenme periyotları sonucu kullanılabilmekte, ancak, çok eski yıllar tütünlerinden kaliteli sigara imali mümkün bulunmamaktadır. Eldeki stokların kullanım vasfını kaybedip kaybetmediği, ürün yılları ve sigara fabrikaları ihtiyacı bakımından gerekliliği, ithalat işlemlerinden doğan finans yükleri itibariyle gerekli tespitler yapılmakta olup, başlatılmış bulunan müfettiş incelemesi devam etmektedir.

./..

2-Ballıca Sigara Fabrikasında, halen 5 bin tonun üzerinde iç piyasadan alınmış olan Virginia ve Burley tütünleri ile bin tonun üzerinde yabancı menşeli Virginia ve Burley olmak üzere yaklaşık toplam 6 bin beş yüz ton tütün bulunmaktadır.

Birinci madde cevabında da izah edildiği şekilde, üretim durumu dikkate alındığında, iç piyasadan satın alınmış tütünlerden, stokta görünen 5 bin tonun ihtiyaç fazlası olduğu müşahede edilmekte olup, müfettişler tarafından yapılan inceleme kapsamında durum değerlendirilecektir.

3-Yurtdışından yaprak tütün alımları ülkelerine göre farklılık arz eden fiyatlardan gerçekleştirilmektedir

Ülkelere ve nevilerine göre tütün fiyatları menşeleri itibariyle şu şekilde gerçekleşmiştir.

Ülkeler	**Virginia** kg/USDolar	**Burley** Kg/US Dolar
A.B.D	6,90	9,19
Brezilya	-	2,18
Arjantin	-	2,18
Zimbabwe	2,88	2,48
Malavi	2,88	2,48
Güney Kore	4,06	4,70

Alımlarla ilgili sözleşmelerin imzalanmasını müteakip, Sigara Sanayii Müessesesi tarafından, ihtiyaca göre termin programları çerçevesinde sevkiyat yapılmaktadır.

Yurtdışından işlenmiş olarak satın alınan tütünler doğrudan sigara üretiminde kullanılmaktadır.

Ancak, ithalatta alım yöntemleri, siparişlerdeki miktarların üretim ve finans durumları ile mukayeselerindeki isabet durumu, keza, sürdürülmekte olan müfettiş incelemelerine göre durum değerlendirilecek ve sorumlular hakkında soruşturma icra edilecektir.

4-Ballıca Sigara Fabrikasında, tütünlerin muhafazasında herhangi bir sorun bulunmamaktadır. Ancak, 09.01.2002 tarihinde yağan aşırı kar nedeniyle meydana gelen çatı çökmesi sonucu l6 ton dolayında tütün ıslanma sonucu küflenmiş olduğundan imha edilmiştir. Söz konusu tütünün rakamsal değeri 47 Milyar TL dır.

Bilahare, konunun müfettişlikçe incelenmesi sonunda, görevli eksperlerce ilaveten aynı depoda 1600 kg tütünün de bozuk olduğunun tespiti üzerine, söz konusu ambarlardan 400 ton tütünün Ballıca Sigara Fabrikasından Tokat Sigara Fabrikasına sevkinin yapılması suretiyle bozulmalarına meydan verilmesi önlenmiştir.

5-Bilindiği üzere, TEKEL yakın zamana kadar 196 Sayılı Ekici Tütünlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Kanun Hükümleri uyarınca, yıl içinde yetiştirilen tütünlerin tamamını, Bakanlar Kurulunca verilen yetkiye istinaden satın almakta idi.

Bu nedenle stoklarında idare partisi ve destekleme partisi şeklinde adlandırılan iki grup tütün bulunmaktadır.

Bu tütünlerden satış kabiliyeti bulunanlar, işlenmiş ve işlenmemiş olarak talebe göre ihraç edilmektedir.

Genel olarak, bölgelere ve nevilere göre ihraç fiyatları Yönetim Kurulu tarafından yıllık olarak belirlenmektedir.

Ancak, zaman zaman yine Tekel Yönetim Kurulu Kararı ile Sigara Fabrikaları ihtiyacı olan yabancı menşeli tütünlerin temini konusunda takas usulüne de başvurulmaktadır.

Ayrıca, stokların artmış olması, dünya piyasalarında dalgalanmalar nedeniyle Bakanlar Kurulunca çıkarılan Destekleme Kararnamelerine istinaden TEKEL Yönetim Kurulu Kararı ve ilgili Bakan Onayı ile ilan edilen afişe fiyatların altında da satış yapılması zarureti ile karşılaşıldığı bir gerçektir.

Bu durum dünya piyasa koşulları ve stok maliyetleri dikkate alınarak değerlendirilmekte olup, maliyetin altına düşülmemesine dikkat edilerek bir zarara sebebiyet verilmemektedir.

6-TEKEL Yönetim Kurulu Kararı ile 1990 yılında İZMİR markası ile bir sigara üretilmeye başlanmıştır.

Bu markadan, toplam 415 bin kilo sigara üretilerek piyasaya verilmiş, ancak, beklenen talebin gerçekleşmemesi nedeniyle satışında darboğazla karşılaşılmıştır.

Bunun üzerine, İzmir sigarası üretimi durdurulmuş olmakla birlikte, satılamayan sigaralar, TEKEL Yönetim Kurulu'nun 09.05.1991 gün ve 475 sayılı Kararı ile o tarihlerde ülkemizde konuşlandırılan Kuzey Irak'tan göç etmiş olan Peşmergelere bağışlanmıştır.

Ancak, sığınmacıların ülkelerine geri dönmesi nedeniyle sözkonusu sigaraların 11.870 kilosu elde kalmış, bu miktar da yine TEKEL Yönetim Kurulu'nun 07.05.1992 gün ve 427 sayılı Kararı ile o tarihlerde ekonomik sıkıntı içinde bulunan Azerbaycan Devletine Kızılay aracılığıyla bağış olarak gönderilmiştir.

Bağışlanan toplam 50 bin kilo sigaranın bedeli 2.904.700.000.-TL olup, reklam ve propaganda masrafları hesabına gider yazılmıştır.

7-Konu ile ilgili olarak herhangi bir inceleme ve soruşturma yaptırılmadığı anlaşılmıştır.

Günümüzde ise konu zaman aşımına uğradığından herhangi bir işleme tabi tutulması imkanı mevcut değildir.

8-*1993 ürünü tütünlerin fiyatları TEKEL Yönetim Kurulunca tespit edilmiş bulunmasına rağmen, o tarihte Yaprak Tütün İşletmeleri ve Ticareti Müessesesi Müdürü olan Tokyar ERHAN'ın talimatı ile Yönetim Kurulu Kararından farklı bir uygulama getirilmiştir.*

Yaprak Tütün İşletmeleri ve Ticareti Müessesesi Müdürlüğünce *"Samsun, Bafra, Alaçam ve Vezirköprü alım noktalarında, gereğinde kullanılmak üzere kademeli alım yapılması"* talimat ile ilgili olarak da yine TEKEL Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulunca inceleme başlatılmış olup, meydana gelen idare zararı müfettiş raporu ile neticelendirildiğinde sorumlular hakkında gereği yapılacaktır.

9- Malumları olduğu üzere, çok geniş bir hinterlandı olan TEKEL Genel Müdürlüğünün depolarında zaman zaman yangınların yaşandığı bir vakıadır.

Bursa (1977 yılı), Samsun (1979 yılı), Kocaeli (1993 yılı), Malatya (1999 yılı) İşletme Müdürlüklerinde meydana gelen yangınlar nedeniyle olayların akabinde müfettiş incelemeleri sonucu düzenlenen raporlar C.Savcılıklarına intikal ettirilmiş, sonuçta kusurlu bulunanlar hakkında kanuni işlemler ikmal edilmiştir.

10-Soru önergesinde yer alan yedek parça alımı ve diğer konulardaki alımlarla ilgili olarak TEKEL Genel Müdürlüğüne vaki ihbarlar nedeniyle Genel Müdürlük Teftiş Kuruluna mensup iki Başmüfettiş tarafından ayrı ayrı inceleme yapılmış, düzenlenen raporlarda bu konuda usulsüzlüğe rastlanılmadığı ifade edilmiş ise de, her iki husus da diğer ihbar ve şikayetler meyanında bir kez daha müfettiş incelemesine tabi tutulmaktadır.

11-Tokat Sigara Fabrikasına ait, işletme içi yükleme ve boşaltmada kullanılan forklift tabir edilen iki adet iş makinesi İstanbul'a getirtilerek ilgili Yönetmelik hükümleri dahilinde tamir ettirilmiş ve bu tamirat için 32.315.136.095.-TL ödeme yapıldığı anlaşılmıştır.

İş makinelerinin İstanbul'da bulunan Bölge Müdürlüğünde gerçekleştirilen onarım işi için uzun süren pazarlıklara rağmen revizyonun daha ucuza yaptırılmasının mümkün olmadığı ifade edilmiş ise de, halen sürdürülmekte olan müfettiş incelemesine söz konusu onarım da dahil edilerek, varsa haksız ödemenin tespiti, sorumluları hakkında tahkikat yapılması temin edilecektir.

12-Soru önergesinde Pendik İşletme Müdürlüğü olarak yeralan inşaatın Pendik'te TEKEL Genel Müdürlüğüne ait herhangi bir işletme bulunmaması nedeniyle söz konusu sorunun Hendek İşletme Müdürlüğüyle ilgili olduğu düşüncesinden hareketle yapılan inceleme sonunda adı geçen işletme müdürlüğü için 75 milyar TL akabinde 21 milyar TL olmak üzere toplam 96 Milyar TL onarım masrafı yapıldığı, 210 Milyar TL'lik harcama için de teşebbüste bulunulduğu anlaşılmıştır.

Hendek İşletme Müdürlüğü binasının bir kısmı, harcamanın yapıldığı dönemde Üniversiteye devredilmiş olup, halen tamamının devrine ilişkin Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı çıkmış bulunmaktadır.

Bu itibarla çalışmalarını sürdürmekte olan müfettişler heyeti tarafından diğer inşaat işleri ile ilgili usulsüzlükler konusunda yapılan inceleme ve soruşturma çerçevesinde bu hususun da incelenmesi temin edilerek sonucuna göre işlem yapılacaktır.

13-Halen 58 müfettişten müteşekkil TEKEL Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu atıl durumda olmayıp, kendisine intikal ettirilen iddialarla ilgili olarak her türlü inceleme ve soruşturmayı objektif kriterlere uygun biçimde devam ettirmektedir.

Nitekim, Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığına da aynı mahiyette iletilen ihbar ve şikayetler dolayısıyla incelemelerde bulunulmuş, düzenlenmiş olan 30.10.2002 gün ve 30/02-12 sayılı inceleme raporunda, TEKEL Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı hakkındaki iddialarla ilgili olarak yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı, Teftiş Kurulunun görevini yerine getirdiği belirtilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç.Dr.Abdüllatif ŞENER
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa